

РОЗДІЛ 1 ОСВІТА ТА ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК 378.091.2:94]:004.031.42(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2025-10-1>

Галушко Наталія Анатоліївна,

ORCID ID: 0000-0002-2897-4769

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри історії, археології та гуманітарних наук

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Хряпін Едуард Олександрович,

ORCID ID: 0000-0002-8712-3606

кандидат історичних наук, доцент,

завідувач кафедри історії, археології та гуманітарних наук

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Руднік Денис Геннадійович,

ORCID ID: 0000-0002-8712-3606

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії, археології та гуманітарних наук

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПЛАТФОРМ ЗДОБУВАЧАМИ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

USE OF INTERACTIVE PLATFORMS BY STUDENTS OF HISTORICAL EDUCATION DURING TEACHING AND PEDAGOGICAL PRACTICE

У статті авторами акцентовано увагу на використанні інтерактивних платформах здобувачами історичної освіти. Проаналізовано зміст поняття «дистанційна освіта», «інтерактивна платформа». Наведено приклади використання здобувачами КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР інтерактивних платформ під час педагогічної практики. В Україні навчальні заклади ХХІ століття зумовлюють необхідність докорінного переосмислення освітніх завдань, актуалізації змісту навчання, створення проєктно-життєвого простору, технологій становлення індивідуальності здобувача як суб'єкта і проєктувальника життя, спрямованого на розвиток конкурентоспроможної, компетентної особистості, яка творчо підходить до розв'язування проблем, прагне змінити на краще своє життя й життя своєї країни.

Оскільки головними фігурами в освітніх закладах є здобувач і викладач, які повинні творчо працювати, вчитися, самовдосконалюватися, а також працювати над виробленням і вдосконаленням методів навчання і виховання, зокрема інтерактивних.

Сьогодні широкого поширення набувають активні та інтерактивні методи навчання. Тому, використання інтерактивних платформ під час онлайн навчання забезпечує цілковите занурення здобувачів у навчальний процес та є основним джерелом навчання. Радикальною відмінністю традиційного та інтерактивного навчання є те, що здобувач не тільки поповнює та зміцнює свої знання, але також доповнює та «конструює» нові. Використання інтерактивних платформ та методів навчання дозволяють організовувати навчальний процес таким чином, щоб всі здобувачі однаково брали участь у пізнавальному процесі, кожен із них сприяє навчанню інших, здобувачі обмінюються інформацією та ідеями. Такі відносини дозволяють здобувачам не тільки опанувати знання, але й розвивати комунікативні навички: вміння слухати інших, оцінювати різні точки зору, брати участь у дискусіях, приймати спільні рішення, розвивати толерантність тощо. При інтерактивному навчанні здобувачі беруть активну участь у навчальній діяльності, моделюють професійні ситуації, виконують творчі та дослідницькі завдання, ведуть обговорення з іншими здобувачами, навчаються обґрунтовувати свою точку зору та наводити аргументи, розробляють стратегії ефективної поведінки в різних ситуаціях.

Ключові слова: здобувачі, історія, інтерактивні платформи, педагогічна практика, освітній процес.

In the article, the authors focus on the use of interactive platforms by students of historical education. The content of the concepts of "distance education", «interactive platform» is analyzed. Examples of the use of interactive platforms by students of the Kharkiv Humanitarian Academy of the Higher Educational Service during pedagogical practice are given. In Ukraine, educational institutions of the 21st century necessitate a radical rethinking of educational tasks, updating the content of education, creating a project-life space, technologies for the formation of the individuality of the applicant as a subject and designer of life, aimed at developing a competitive, competent personality who creatively approaches problem solving, seeks to change his life and the life of his country for the better.

Since the main figures in educational institutions are the student and the teacher, who must work creatively, learn, self-improve, and also work on developing and improving teaching and learning methods, including interactive ones.

Today, active and interactive learning methods are becoming widespread. Therefore, the use of interactive platforms during online learning ensures complete immersion of students in the learning process and is the main source of learning. The radical difference between traditional and interactive learning is that the learner not only replenishes and strengthens his knowledge, but also supplements and «constructs» new ones. The use of interactive platforms and learning methods allows you to organize the learning process in such a way that all learners equally participate in the cognitive process, each of them contributes to the learning of others, learners exchange information and ideas. Such relationships allow learners not only to master knowledge, but also to develop communication skills: the ability to listen to others, evaluate different points of view, participate in discussions, make joint decisions, develop tolerance, etc. In interactive learning, students actively participate in learning activities, model professional situations, perform creative and research tasks, conduct discussions with other students, learn to justify their point of view and provide arguments, and develop strategies for effective behavior in various situations.

Key words: applicants, history, interactive platforms, pedagogical practice, educational process.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток суспільства диктує необхідність змін у технологіях та методиках освітнього процесу. Прискорення темпу життя потребує вміння швидко знаходити необхідне рішення, використовуючи для цього різноманітні методи пошуку, використовувати значну кількість різних джерел інформації. У зв'язку з цим, серед традиційних форм та методик навчання, у педагогічній практиці все частіше використовуються інтерактивні web-сервіси, активно розвиваються онлайн-ресурси, які допомагають здобувачам використовувати інтерактив повною мірою у процесі навчання.

Починаючи з 2020 р. у зв'язку з пандемією COVID-19 та 2022 р через вторгнення рф на територію нашої держави, кожен українець відчув на собі виклики дистанційного навчання. У сьогоднішніх умовах, які пов'язані з військовою агресією слід враховувати те, що більшість закладів освіти вимушені працювати онлайн або у змішаному форматі. Тому кожен здобувач, учень, викладач, вчитель змушені були адаптуватися до нових реалій та вирішувати виклики, що виникли, з метою забезпечення якісної освіти.

Актуальним завданням сучасної освіти є навчити здобувачів освіти навчатись та формувати здатність цілеспрямовано оволодівати професійними навичками, розвивати вміння комунікувати, знаходити та опрацьовувати інформацію, проявляти свій творчий потенціал, знайти шлях для самореалізації в обраній професії та в житті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що науковці неодноразово зверталися до цього питання. Дослідження аспектів упровадження в освітню галузь України платформ різного типу розглядалися такими науковцями як І. Дуніна, М. Жалдак, В. Михалевич, В. Кухаренко, Н. Морзе, В. Олійник, С. Петренко, С. Семеріков, Н. Хміль. Проблематика застосування сучасних педагогічних програмних засобів навчання представлено у роботах Ю. Жука, О. Соколюк, Величко. Окремі аспекти проблем та розвитку дистанційної освіти розглянуто у працях Н. Власенко, М. Згуровського, В. Лапінського В., Н. Хміль Н. та ін. Проте зазначена нами проблематика не знайшла відображення в даних дослідженнях.

Мета статті полягає у висвітленні використання інтерактивних платформ здобувачами освіти у процесі навчання та педагогічної практики під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Сучасні реалії життя ставлять вимоги не лише до особистості, а й до системи освіти – розробка та впровадження різноманітних шляхів для її впровадження. Як вже зазначалося у даному дослідженні, дистанційне навчання у сьогоднішніх реаліях є невід'ємною частиною освітнього процесу. Тому варто зазначити, що в науковій термінології визначення «дистанційне навчання» викликає багато суперечок серед науковців, тому зустрічаємо різні трактування даного поняття [2; 7; 8].

Досить влучним є трактування Каліфорнійським проєктом дистанційного навчання

(California Distance Learning Project, CDLP) щодо опису дистанційне навчання. Відповідно до проєкту дистанційне навчання – систему надання освітніх послуг, яка пов’язує здобувачів освіти з освітніми ресурсами, надаючи їм доступ до навчання, навіть якщо вони не зараховані в освітній заклад. Така форма навчання дозволяє не лише забезпечити доступ до освіти для нових учасників освітнього процесу, але й розширює можливості для тих здобувачів освіти, які вже навчаються в закладах освіти. Важливим елементом визначення є те, що дистанційне навчання використовує наявні ресурси та технології, поступово адаптуючись до нових технологічних можливостей.

В умовах постійного розвитку технологій та глобалізації освітнього процесу, дистанційне навчання стало необхідністю для багатьох закладів вищої освіти [8]. Навчаючись дистанційно, здобувачі освіти мають можливість отримувати знання та розвивати навички незалежно від їхнього місця знаходження, часу чи фізичних обмежень. Однак для того, щоб дистанційне навчання стало дійсно ефективним, важливо забезпечити чіткий алгоритм використання дистанційних технологій, що ґрунтується на педагогічному підході, який адаптований до сучасних умов. Цей підхід включає в себе інтеграцію технологій у процес навчання, організацію взаємодії між учасниками освітнього процесу та забезпечення якості освіти.

Варто зазначити, що також не менш важливим перед здобувачами постає питання «За допомогою якої програми, платформи долучитися та підготувати заняття?», «Як мені провести онлайн урок з історії під час практики?», щоб було цікаво, корисно та ще й донести шкільний матеріал учням. Вирішенню цих питань досягається за допомогою залучення сучасних інтерактивних платформ та сервісів.

Перш ніж, розкривати окреслену проблематику, вважаємо, за необхідне зазначити, що розуміється під інтерактивною платформою.

Інтерактивна платформа – це інформаційно-технологічний засіб, який дозволяє користувачам взаємодіяти між собою або з комп’ютерною системою.

Використання інтерактивних платформ в поєднанні з традиційними методами дозволяє досягти кращого балансу між теоретичними знаннями та практичними навичками. Інтерактивні платформи дають змогу викладачам та здобувачам створювати цікаві презентації, індивідуальні завдання для здобувачів освіти, що враховують їхній рівень знань і темп навчання, тим самим підвищуючи ефективність занять.

Варто зазначити, що стрімкий розвиток цифрових технологій у XXI столітті є невід’ємною частиною освітнього процесу, а також пропонує різноманітні інструменти для ефективної взаємодії викладачів і здобувачів освіти.

Використання web-сервісів має за мету організацію комфортних умов навчання, де всі здобувачі активно взаємодіють між собою. Інтерактивна творчість викладача й здобувача безмежна. Важливо лише вміло направляти її для досягнення поставлених навчальних цілей. Одна із головних задач – це створити умови, щоб online-навчання могло бути ефективним і натхненним. На сьогоднішній день існує значна кількість online-сервісів для проведення занять, для створення дидактичних матеріалів тощо. У нашому дослідженні спочатку розкриємо платформи за допомогою яких здобувачі навчаються.

Перший застосунок завдяки якому відбуваються заняття у форматі відеозустрічей – **Google meet**. Ефективний інструмент для змішаного та дистанційного навчання. Досить легко інтегрується з Google Classroom, що дозволяє організувати синхронне навчання. Працюючи у даному застосунку можна продемонструвати презентації, відеоролики, документи або свій робочий стіл повністю, що допомагає пояснювати новий матеріал.

Проведення лекцій за допомогою відеозв’язку, спільного доступу до екрана та чату відбувається завдяки **Zoom**. Основними можливостями є інтерактивні вправи, запис занять (можна переглядати заняття у зручний час, що допомагає в самостійному навчанні та повторенні матеріалу), опитування в групах через «кімнати».

Велика перевага зараз надається популярному та ефективному інструменту online-навчання як **Google classroom**. Оскільки створивши окремі онлайн-курси для кожного освітнього компоненту, можна публікувати завдання, встановлювати терміни виконання, додавати критерії оцінювання та отримувати виконані роботи від учнів у безпаперовому форматі. Перевіряючи роботи, відразу є можливість оцінювати, а також додавати коментарі до кожного завдання. Платформа має стрічку, де можна публікувати коментарі до курсу, а також функцію особистих повідомлень для приватного спілкування між здобувачами.

Приведемо із власного досвіду інтерактивні сервіси та додатки, якими користуються здобувачі освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарної-педагогічна академія» Харківської обласної ради під час проходження педагогічної практики [5, с. 12–14].

Здобувачі під час проведення уроків у межах практики за допомогою онлайн-сервісу **LearningApps** створюють інтерактивні завдання з історії, що допомагає закріпленню знань учнів в ігровій формі. За допомогою онлайн-конструктору можна створювати цікаві різноманітні завдання, комбінуючи 19 блоків шаблонів завдань (тест, кросворд, вікторина, філворд, стрічка часу, пазл) [3]. Варто зазначити, що за допомогою даного сервісу здобувачі створюють різноманітні вправи з історії, а саме: хронологічні завдання (створення вправ на встановлення хронологічного порядку подій, дат або періодів; завдання та відповідність (вправи на відповідність історичних діячів та їхніх вчинків, подій та їхніх наслідків, понять та їхніх визначень); створення тестів з вибором правильної відповіді на питання, пов'язані з історією; створення головоломок та кросвордів на основі історичних термінів, понять та подій, а також створюють інтерактивні вправи, що імітують віртуальну екскурсію по історичним місцям.

За допомогою сервісу **Thinglink** здобувачі створюють карту історичної події (наприклад, Битва під Полтавою), де кожна локація містить додаткову інформацію, відео або посилання на джерела. Так, замість звичайної таблиці можна створити інтерактивну, де кожен пункт таблиці (наприклад, період, особистість, подія) відкриватиме детальний опис, зображення чи відео. Наприклад, для вивчення таких складних тем, як-от Голодомор, Національно-визвольна війна та інші, можна створити мультимедійну лекцію-конспект. Даний сервіс дозволяє зробити вивчення історії більш захопливим та наочним, особливо під час практики, яка зараз відбувається в онлайн-форматі [4, с. 12–14].

Досить поширеним є використання одного із найзручнішого сервісу як **Canva**, не лише здобувачами, але й викладачами. Всі ми звикли за допомогою цього сервісу створювати презентації як доповнення до занять. Саме під час підготовки до проведення уроків історії, Canva дозволяє створити візуальні матеріали, такі як: історичні карти з позначенням визначних місць битв та територій, біографічні картки про видатних діячів, створення ліній часу, що показують хронологічну послідовність подій. Це допомагає учням краще зрозуміти та запам'ятати історичний матеріал, а також розвиває їхні креативні та цифрові навички.

Зазначимо, що досить широко здобувачі-практиканти використовують відео під час проведення уроку, яке доповнюють корисними матеріалами, такими як картинки, фото, посилання, картами тощо за допомогою сервісу **PopkornMaker** [5, с. 13].

Проводячи урок історії, який передбачає створення командного проєкту, то досить влучно використовується онлайн-інструмент **Trello**. Оскільки функціонування сервісу дозволяє зручно розподіляти обов'язки між учасниками команди і відслідковувати виконання кожного етапу робіт у режимі реального часу [3].

Варто звернути увагу на програму для створення ментальних карт **iMindMap**, яка на уроках історії дозволяє візуалізувати та структурувати великий обсяг інформації, покращуючи запам'ятовування дат, подій, персоналій та причинно-наслідкових зв'язків. Досить влучно ментальні карти використовуються як інструмент для обговорення різних точок зору на історичні події та постатей. Допомагає учням не лише під час уроку, а й самостійно створювати наочні схеми історичних періодів, розробляти власні проєкти, аналізувати історичні джерела та розвивати критичне мислення [5].

Широкого використання серед здобувачів під час проведення практики знайшов сервіс **Dipity**, який дозволяє візуалізувати історичні події, біографії та сформувати системний погляд на історичні процеси. Сервіс ідеально підходить для створення візуальних хронік подій. Можна додавати елементи в хронологічному порядку.

Під час практики досить часто використовується інтерактивна віртуальна дошка для спільної роботи учнів за допомогою **Linioit**. Це дозволяє створити спільні плакати, наліпки, нотатки, зображення та відео про історичні постаті чи події. Кожен учень може створити «наліпку» про певну історичну постать, додавши фото, коротку біографію та ключові досягнення, а потім розмістити її на спільній дошці для обговорення. Це дозволяє візуалізувати хронологію, персоналії, причинно-наслідкові зв'язки (за допомогою «наліпок» та зв'язків між ними учні можуть будувати схеми, що показують, як одна історична подія призвела до іншої), обговорювати теми та проводити мозкові штурми у цифровому форматі [5, с. 12–14].

Під час підготовки до онлайн-занять корисними також є інтерактивні сервіси та додатки, серед яких:

- генератори ребусів: слова-ребуси, фрази-ребуси, логічні ігри, загадки <http://rebus1.com/ua/>;
- генератори практичних завдань (кросворди, анаграми) – <https://childdevelop.com.ua> (потрібно зареєструватися для доступу до функціоналу сайту);
- сервіси для побудови хмари слів: Word It Out, Word Cloud Generation, Word Art, Wordcloud.pro;

- сервіси для створення GIF-анімації: GIF Toaster, Gifmaker, Ezgif, Gickr.com;
- онлайн-інструменти створення коміксів: Pixton, Make Beliefs Comix.

Як зазначають дослідники [1; 4; 6] дистанційне навчання дає змогу на заняттях та під час практики здобувачам послуговуватись розмаїттям інформаційних ресурсів. Візуальні історичні джерела, аудіо-, відео-, електронні матеріали, соціальні додатки, беззаперечно, покликані зацікавити до навчання, підвищити його якість. Проте, одним з головних «інструментів» викладача/вчителя/здобувача залишається підручник. Адже сучасний підручник з історії – це самодостатній навчально-методичний засіб. Він є не лише навчальною книжкою для суб'єкту освітнього процесу, що пропонує тексти та ілюстрації змісту, а й методичною допомогою, що містить вправи, запитання, завдання, пам'ятки, тести, QR-коди з покликанням на додаткову інформацію, пізнавальні Internet-сторінки, ігри, які необхідно враховувати при проведенні уроку [4, с. 12–14].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, дистанційне навчання є цілеспрямованим інтерактивним процесом, який забезпечує ефективну взаємодію по-перше, з викладачами, по-друге, безпосередньо під час проведення педагогічної практики саме через використання інтерактивних платформ. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що під час дистанційного навчання використання представлених у дослідженні даних онлайн-сервісів, платформ дозволяє оптимізувати освітній процес, зробити навчання цікавим та динамічним. Все це допомагає формувати мотивацію майбутніх фахівців у педагогічній діяльності, забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії і відносну автономність кожного учасника освітнього процесу в досягненні очікуваних програмних результатів; інноваційних методик, діджілітацію освітнього процесу. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у дослідженні ефективності освітніх інноваційних методик в освітньому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гонтаренко Л. О., Демченко О. М., Хміль Н. А. Технології дистанційного навчання в контексті діджіталізації освітнього процесу: вибір інструментів, контроль якості. *Академічні візії* : електронний наук. журнал. Вип. 20. 2023. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/400>. (дата звернення : 25.10.2025). DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8011073>
2. Панько Д. Г. Використання технологій дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Тернопіль : ЗУНУ, 2024. 52 с.
3. Методичні рекомендації для вчителів щодо організації дистанційного навчання учнів в період карантину. URL : <https://medialiteracy.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-dlya-vchyteliv-shhodo-organizatsiyi-dystantsijnogo-navchannya-uchniv-v-period-karantynu/> (дата звернення: 25.10.2025)
4. Ніколенко К. В., Корнейко Ю. М., Добростан О. В. Інтерактивні технології та їхнє застосування в мобільному навчанні: відмінності, виклики та переваги. *Академічні візії* : електронний наук. журнал. 2023. Вип. 26. С. 1–13. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10370221>
5. Педагогічна практика : щоденник із практики / А. Харківська, Н. Галушко, А. Лисак, Е. Хряпін ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : ФОП Петров В. В., 2023. 114 с.
6. Савчук В. Використання інтерактивних технологій в умовах дистанційного навчання. *International scientific and practical conference «Synergy of knowledge: new horizons in global scientific research»* (Vancouver, November 1–3, 2023). Vancouver, Canada : International Science Unity, 2023. С. 154–158. URL : https://isuconference.com/wp-content/uploads/2023/11/Synergy-ofknowledge_Nov_01_03_2023-Vancouver_Canada.pdf#page=155. (дата звернення : 05.10.2025).
7. Семеріков С., Теплицький І., Шокалюк С. Мобільне навчання : історія, теорія, методика,. URL : https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/929/1/_Semerikov_Teplitsky_Shokalyuk_InflnTeh2009_1.pdf (дата звернення: 25.10.2025).
8. Штихно Л. В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/6/121.pdf> (дата звернення : 25.10.2025).

© Галушко Н. А., Хряпін Е. О., Руднік Д. Г.
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Стаття надійшла до редакції 17.10.2025

Стаття прийнята 05.11.2025

Стаття опублікована 01.12.2025